Ч. 29. Львôвъ, Субота 17 (29) цвѣтня 1882. Рочникъ III.

Выходить во Львовѣ ще Середы и Суботы (крôмѣ ут-ромъ слѣдуючихъ по 4-ôй годинѣ полудни). Литерат. додатокъ „Библиотека найкращихъ повѣстей“ выходить по 2 печат. арк. еще каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца.
Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 8 улицы Академическая.
Всѣ листы, посылки и рекламаціи должно пересылать пôдъ адресомъ: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академическая.
Рукописи не возвращаются развѣ на попередно выговореномъ.
Поодинокіе числа стоятъ 10 ср. а. в.
Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 ср. а. в. отъ одного рядка печатнаго.
Рекламаціи незапечатанныя вôльнѣ безъ порта.
Предплату должно высылать вирозумѣ вранцо (включно почтовымъ пересылкомъ) до: Администраціи часописи „Дѣло“ ул. Академическая Ч. 8.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр. — на цѣлый рôкъ . . 8 руб.
на пôвъ року . . 4 зр. — на пôвъ року . . 4 руб.
на чверть року . . 2 зр. — на чверть року . . 2 руб.
съ дод. „Библіотеки“: — съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр. — на цѣлый рôкъ . 12 руб.
на пôвъ року . . 6 зр. — на пôвъ року . . 6 руб.
на чверть року . . 3 зр. — на четверть року . 3 руб.
на самъ додатокъ: — на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·— — на цѣлый рôкъ . 5 руб.
на пôвъ року . зр. 2·50 — на пôвъ року . 2 р. 50к.
на чверть року . зр. 1·25
Для Австріи, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . . 10 зр.
на пôвъ року . . . . 5 зр.
на чверть року . . . . 2·50 зр.
съ дод. „Библіотеки“: — на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 14 зр. — на цѣлый рôкъ . . 6 зр.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на уваѣ, що въ выноскахъ ъ—**ji**, ѣ, ѝ—**i**, и (въ серединѣ и на кінци словъ)—**ы**, и (на початку словъ)—**i**, ѝ (на початку словъ)—**ні**.

Съ днемъ 1 (13) цвѣтня розпочався другій кварталъ сегорôчного выданя „Дѣла“. ВП. Предплатниковъ, котрѝ зложили предплату лишь за першу чверть року, просимъ, щобы завчасу поспѣшились съ присылкою дальшои предплаты.

Голосы польскихъ газетъ

о згодѣ межи Поляками а Русинами.

II.

Щожь се такого та „руска справа“ пôдъ тыхъ голосôвъ галицко-польскихъ газетъ? Чи есть се справа межинародна, чи краєва, чи политична, чи суспôльна, чи религійна, чи може все те разомъ? Чи есть се пытанье двохъ народôвъ, чи спôръ мѣжь шляхтою а людомъ? На всѣ тѝ пытаня не ма не тôлько знаки ôтповѣди въ наведеныхъ газетахъ, але кожи зъ нихъ очевидно по свому розумѣе „руску справу“. Dziennik polski радъ тôлько „трутити рускій языкъ“ (чи щире се бажаня? — се инша рѣчь) и готовъ кромѣ дотеперѣшныхъ высшихъ и низшихъ, бôльшихъ и меншихъ сторожѣвъ установити еще осôбну комісію для чистоты руского языка. Для Dziennika pol. есть отже „руска справа“ лише пытанемъ языковымъ, для Gazet-ы nar. есть она загадкою, здвеся, зовсѣмъ загадочнымъ и непояснюваннымъ, а хотяй дальше Czas, Reforma и Gazeta krakowska говорятъ о Руси, то о пѣлости, то еще зъ того зовсѣмъ не знать, що они властиво розумѣютъ пôдъ сею Русью. Czas кладе вагу на те, щобы Русь обернулася о Захôдъ и о захôдну культуру, о европейска культура, хочь есть жерелъ и пôдкогою духового розвою народôвъ, але менше для того, що есть такимъ спôльнымъ добромъ всѣхъ цивилизованыхъ народôвъ, не есть еще въ мѣрою нѣ способомъ полагодженя межинародныхъ ôтношень межи Русинами а Поляками. Reforma, хочь готова пôдпомагати уставный розвôй индивидуальности рускои народности, всежь таки пôймае ту свободу розвою индивидуальности тôлько черезъ призму Люблинскои уніи и представляе собѣ мирне житье Русинôвъ съ Поляками не инакше, якъ въ видѣ фантастичного одного рицаря „o dwóch prawicach i dwóch mieczach“. Хочьбы отже Русины навѣть хотѣли вѣрити въ щирôсть и правду тыхъ голосôвъ галицко-польскихъ газетъ, то все еще нѣякъ не можуть навѣть въ приближеню догадатись, яке становище хотятъ чи хотѣлибы галицкѝ Поляки уступити Русинамъ побôчь себе въ нашôмъ краю и якъ на дѣлѣ думалибы уладити се мирне житье и спôвдѣланье обохъ народностей.

Щожь отже розумѣютъ галицко-польскѝ газеты пôдъ „Русею“ и „справою рускою“? Чи се йде рѣчь про ôтношеня двохъ ôтрубныхъ и самостôйныхъ народôвъ, чи тôлько про яку справу внутрѣшно-польску, про справу „людову“, або навѣть кастову, або про справу въ родѣ „жидôвскои“, котру тѝжь самѝ газеты дуже часто ставлятъ поручь съ „справою рускою“?

А маемо тымъ бôльшу пôдставу до такихъ сумнѣвôвъ, що соймовѝ послы Романовичь и Меруновичь, спôвредакторы галицко-польскихъ газетъ (першій Reform-ы, другій — Gazet-ы narodow-ои) еще не давно въ своихъ кандидатскихъ бесѣдахъ прилюдно заявили, що уважаютъ „руску справу“ залагодженою черезъ Люблиньску унію. Щожь отже значитъ пôсля того те заявленье того самого п. Романовича въ Reform-ѣ, що ôнъ теперь радъ бачити „свобôдный розвôй индивидуальности Руси“, и якъ розумѣти теперѣшній елюкубраціи п. Меруновича, котрый, якъ Марко по пеклѣ, товчеся по Gazet-ѣ narod. съ „рускою справою“, котрои самъ не знае якъ окрестити и чи еи выставити яко „людову“, чи яко „ликôвско-попôвско-святоюрску“, чи просто яко „интригу“?

А щожь розумѣютъ пôдъ Русею политики Dziennik-a pol., скоро они думаютъ порѣшити „руску справу“ настановленьемъ языкословнои комісіи пôдъ авспиціями Кулѣша? Не вже жь забули тѝ политики на Буковиньску и Угорску Русь и на те, що за кордономъ есть до 15 милiонôвъ Русинôвъ и що се все есть именно та Русь, съ котрою повиненъ числитися кождый здоровомыслячій политикъ? А впрочѣмъ, чижь навѣть въ самôй Галичинѣ порѣшаеся „руска справа“ одною языковою справою?

А щожь доперва сказати о загадочнôмъ „опертю Руси о Захôдъ Czas-у?! Можемо еще розумѣти, що думае Czas пôдъ пôвночею, але щожь значитъ ôтбрати Галицку Русь ôтъ національнои звязи съ всходомъ, съ тымъ всходомъ, где на Украинѣ есть 15 милiонôвъ Русинôвъ, а на Буковинѣ 600.000 Руси? Чи може Галицка Русь вырѣкатися свого братерства и своеи національнои звязи съ стôлько милiонами?

А споглянымо теперь, яка то та дорога, котрою, пôсля думки галицко-польскихъ газетъ, слѣдувалобы полагодити „руску справу“? Чи достаточный тутъ доказъ доброи волѣ, якъ се жадае Gazeta narodowa? И якій же то мае бути той доказъ? Чи Русины маютъ знову разомъ съ Reform-ою пôдъ хоругвою Люблиньскои уніи выповѣсти вôйну Россіи? — чи прихилятись пôсля здогадливои думки задушевнои Czas-у до католицизму и вести борбу противъ православнои бôльности руского народа? — чи наконець пôддатись ареопагови филологичнои комісіи Dziennika pol.? Кому и якъ тутъ догодити, и щó остаточно маютъ зробити Русины? А зъ другои стороны, щожь маютъ зробити Поляки, щобы вже та згода сталася разъ довершенымъ дѣломъ?

Ось на якѝ пытаня не стрѣчаемо нѣякои яснои ôтповѣди, а не стрѣчаемо сеи ôтповѣди для того, що у самыхъ редакцій галицко-польскихъ газетъ не ма ясного понятя и розумѣня такъ званои „рускои справы“, отже й не може бути ясного и правдивого представленя сеи справы. Милозвучными фразами „braterstwa i równości“ — безъ дѣйстнои рôвности а навѣть безъ щирои любови, тысячь разъ повтаряными а все еще не зрозумѣлыми окликами „wolni z wolnymi — równi z równymi“, або войовничими криками на тыхъ, „którzy Ruś zdradzają“ — на „zaprzańców“, на „świętojurców“ и „prowodyrów“ и т. д. — збуваеся „руска справа“ въ польскихъ дневникахъ и въ мѣру доброго або злого гумору выходитъ разъ доброю и навѣть для самыхъ Полякôвъ дорогою, другій разъ злою и не то для однихъ Полякôвъ, але и для самои Австріи шкодливою и т. п. Якъ на жидôвску справу выпайдено фразу „uspołecznienie Żydów“, такъ и для мнимого полагодженя „рускои справы“ кидае та сама галицко-польска праса рôжнѝ фразы, котрѝ не тôлько нѣчого не рѣшаютъ, але навѣть нѣчого не поясняютъ. Мимо всѣхъ тыхъ фразъ все еще мусятъ самѝ польскѝ дневники сказати о „рускôй справѣ“: e pur si muove! Жидôвска справа дôждалася вже пильныхъ и широкихъ студій зъ стороны Полякôвъ и въ тôмъ взглядѣ можна вже указати на цѣлу литературу историчну, економичну, національно-политичну, ба навѣть белетристичну. „Руска справа“ застрягла въ пустословнôй фразеольогіи и, безъ пересады кажучи, представлялася для загалу Полякôвъ якъ казка о желѣзнôмъ вовку.

III.

Попереду сказали мы, що майже вся галицко-польска праса не доросла до своеи задачѣ въ розъясненю и рѣшеню ôтношень межи Поляками а Русинами. Майже вся, але — честь правдѣ — не вся! Зъ помежи диссонансу галасуючихъ крикунôвъ и фразеологôвъ выбився одинъ статочный голосъ, вповнѣ достойный здоровомыслячихъ Полякôвъ, хочь не претендуючій на выключну вреду представительства прилюдной опиніи польскои. Въ Ч. 2 Sztandar-у polsk-ого появилась вступна статя п. з. „Sprawa Polski i Rusi“.

„Ôтзываемось яко „Поляки“ — пише Sztandar polski — „въ справѣ польскôй и въ справѣ Руси, не рускôй, бо въ тôмъ другôмъ понятю есть богато помѣшаныхъ и затемненыхъ подрôбностей, а мы бажаемо говорити ясно и отверто. Отже ôтзываемося до умôвъ тверезыхъ и правыхъ сердецъ. Честнѝ серця часто сягаютъ тамъ, где не сягне обаламученый розумъ. Бажаемо, щобы надъ дѣломъ свободы могли справдѣ працювати тѝ, що лучше розумѣются съ собою, якъ Полякъ съ Нѣмцемъ“.

„Выпнсуемо на нашôй хоругвѣ даване гасло: „За нашу и вашу свободу!“ Але пôдъ нашою свободою розумѣемо *безпеклому свободу Руси съ поминенемъ всякои перевагы*“.

„Перше однакожь мусимо самѝ себе вырозумѣти и мусимо разъ на все выречися нетôдноеи забавки дражненя (jątrzenia) Русинôвъ. Атжежь разъ на разъ говоримо и читаемо о „Braciach Rusinach“ такъ въ польскôмъ товариствѣ, якъ и въ польскихъ часописяхъ. Въ братерствѣ почитае задатокъ любови. А чижь можна назвати любовю легковаженье або навѣть образаючо клеветливѝ ôтзывы о тыхъ людяхъ, котрыхъ называемо братами? — Здвеся, що нѣ! и рѣшучо нѣ! Русины допускаются иншого блуду, хотяй не поступаютъ якъ гипокриты. Розумѣеся честнѝ Русины, що бо-

Кароль Дарвинъ.

Передъ кôлькома днями (19 с. м.) въ малои вѣсцѣ въ Бекенгамъ графства Кентъ рознеслася какая сѣть облетѣла сумна вѣсть, що Кароль Дарвинъ кабôнчивъ свою трудолюбиву жизнь. По цѣлôмъ свѣтѣ рознеслася тая вѣсть, въ цѣлый свѣтъ бувъ предметомъ его дѣлъ. По цѣлôмъ свѣтѣ облетѣла, бо все, що хотѣло зачислитися до цивилизованого свѣту, знае найвисшимъ англійскимъ природоспытомъ, его працями и теоріею, що носить его имя.

Дѣдъ его дѣдъ Ерасмъ, родженый р. 1731 и померлый р. 1802 бувъ неслѣдующимъ чоловѣкомъ. Лѣкарь въ заводу, поетъ по натхненю, бувъ бôгъ рôвночасно и глубокимъ мыслителемъ. Перша его праця, поема „Городъ ботаническій“ выдана р. 1781 складалась въ двохъ частяхъ: перша — дидактична о рослинôвъ теоретичѣ, друга въ метафорахъ высновувала сантаціи о любвѣ рослинъ. Сю другу часть дуже детально спародіювавъ Каннингъ въ „Ѣдущихъ трикутникôвъ“, та мимо того цѣлость ея поемы звернула увагу публики на поетъ, котрого умъ вже бôгъ давна займали новѣйшѝ думки. Высказавъ бвъ ихъ въ „Зоономіи або правила органичного міра“ — виданôмъ въ р. 1793—1796. Пôсля его рослины, звѣрята и чоловѣкъ складаются въ инакшихъ кровяныхъ волокнъ малыхъ. Та прикмета есть початкомъ чутливости, що въ нервôвъ кругъ обôймае пôйму (пониманье), и мысленье. Тѝ блудни погляды збили въ дотъ лѣтъ пôсля выходу сего дѣла Томъ Кроуфордъ въ Единбурзѣ, въ своихъ лекцяхъ. Та кресѣ его бувъ въ тôмъ дѣлѣ народъ малочкій але нижчесній уступъ, где розбиралося пытанье про походженье родôвъ.

Було се пытанье, що пôдъ конець минувшого вѣку займало найживѣйшѝ умы. Снувалися подôбнѝ думки по головѣ Вольфганга Гете въ Нѣмеччинѣ, а Лямарка въ Франціи. Але Гете не посвятивъ сему предметови осôбнои працѣ. Тôлько тутъ и тамъ кинувъ мысли, якъ звычайно яснѝ, высказуючѝ въ коротких словахъ великѝ правды.

Иванъ Креститель де Моне Лямаркъ, родженый р. 1744 умершій 1829, посвятивъ сему предметови осôбне дѣло: „Зоологична философія“, що вышла р. 1809. Въ тôмъ дѣлѣ выступае Лямаркъ передовсѣмъ противъ погляды, будьтобы рôдъ рослины чи звѣрати бувъ сталый и незмѣнный. Такѝ погляды були по той часъ загально принятѝ, бо були высказанѝ черезъ таку наукову повагу якъ Кароль Лянне. За нимъ повторяли то само всѣ натуралисты, зовсѣмъ не застановляючись надъ тымъ глубше. Въ его стороны не бувъ се такъ великій блудъ, бо бвъ высказанъ лише поглядъ и думку свого часу.

Не бувъ се и для того такъ великій блудъ, що Лянне утворивши собѣ штучну систему рослинъ, зôставивъ побôчь себе творы съ собою зовсѣмъ непокревнѝ. Тожь не маючи рослинъ, зôставленыхъ пôсля ихъ дѣйстнои подôбности, не потребувавъ собѣ задавати пытаня, для чого существуютъ тѝ подôбности. Для ясности возьму найпростѣйше порôвнанье. Колибъ кто збираючи почтовѝ марки зôставивъ ихъ побôчь себе чи то пôсля ихъ величины, чи пôсля барвы, чи пôсля картости, яку представляютъ, то мавъ бы передъ собою рôжнородни марки рôжного походженя, угрупованѝ побôчь себе. Але найже кому прійде до головы глубша мысль, уложити ихъ пôсля знакôвъ, якѝ выбитѝ на тыхъ маркахъ, безъ взгляду на ихъ величину, барву и цѣну, то самъ мусить себе спытати, для чого гдекотрѝ марки маютъ на собѣ той самъ герôбъ, с. є. той самъ рисунокъ, а тогды насуеся ему найпростѣйша ôтповѣдь: для того, що походятъ зъ того самого краю.

Була еще одна причина, для чого Лянне не застановивсѣ глубше надъ розъясненьемъ сего пытаня. Въ тѝ часы еще не було палеонтологіи с. є. науки о останкахъ давно существуючихъ истотъ рослинныхъ и звѣриныхъ, якѝ переховалися въ покладахъ землѣ. Тожь не було причины поясняти, въ якôмъ ôтношеню и въ якôй звязи остаютъ тѝ давнѣйшѝ типы до типôвъ нынѣ еще существуючихъ. Не було такои потребы поясненя поправдѣ тôлько для тыхъ, що дивились на тѝ скаменѣлости якъ на якѝ высокои природы, думаючи, що се суть рѣчи чисто случайнѝ. Але вже межи сучасниками Лянне-а бувъ одинъ чоловѣкъ, що инакше на то дивився. Бувъ се Венедиктъ де Майле, котрый въ книжцѣ п. з. „Entretiens d'un philosophe indien avec un missionaire français sur la diminution de la mer“ (1748—1756) доказувавъ, що мушлѣ, находячѝся въ многихъ мѣсцевостяхъ гôръ, суть останками загинôвшихъ звѣратъ, що колись жили въ моряхъ, котрѝ собою закрывали тѝ нынѣшнѝ вышины землѣ. Книжка дуже дивогляда по своему содержаню, але вже займае ся космогоніею и пытаньемъ походженя жіючихъ истотъ та ставляе яко розвязку сего пытаня: чергою по собѣ наступаючѝ потопы, що було причиною, що земля въ рôзныхъ часахъ заслюдновалась ôтмѣнными существами. Теорія повстаня родôвъ есть фантастична и ви высмѣянъ Вольтеръ передовсѣмъ для того, що она говорила о потопѣ а потонула въ непамяти.

Однакожь кто знае, чи Лямаркъ не мавъ коли сего дѣла Майлят'а въ своихъ рукахъ и чи не сталась она причиною, що бвъ въ загалѣ занявся пытаньемъ походженя родôвъ и що его рôвно широко розбиравъ. Бозь Лямаркъ сходитъ въ своѝ зоологичнôй философіи аже до самои сущности пытаня, пріймае самородство, се есть понятье, що найнизшѝ истоты можутъ повстати зъ мертвои природы въ наслѣдокъ дѣланя елементарныхъ силъ. Зъ тыхъ, въ той способъ повставшихъ початкôвъ мали въ протягу часу вытворитись всѣ колись существувавшѝ и нынѣ жіючѝ рослины и звѣрята. Лямаркъ есть отже творцемъ науковои теоріи походженя (десценденціи). Се, що найважнѣйше въ его теоріи, се высказанье гадки, що на поверхнѣ нашои землѣ нѣколи не було насильныхъ, гвалтовныхъ переворотôвъ, що тѝ неботычнѝ верхи гôръ, великаньскѝ вулканы, нечисленнѝ валины суходôлôвъ, вытворилися въ протягу часу помалу, безъ гвалтовныхъ потрясень; що тѝ самѝ силы, котрѝ и нынѣ еще дѣлаютъ, вытворили всѣ тѝ чудеса, що единымъ ихъ рѣзьбаремъ бувъ часъ. „Для природы“, говоритъ бвъ, „часъ есть нѣчимъ, нѣколи не есть бвъ перешкодою: природа завсѣгды мае часъ на свои услуги, часъ есть ви средствомъ безъ обмеженя и силою его средства вытворює она найбôльшѝ и найменшѝ рѣчи“. Се, що найслабше въ тôй теоріи, се есть поясненье, въ якій способъ повстае въ одного роду ôтмѣнный, новый рôдъ, що рôжнится посѣданьемъ иншихъ орудій. Для Лямарка есть одною зъ головныхъ причинъ потреба певного орудія, котре мае бути жерломъ повстаня нового роду. Жирафа

ренятъ справы свободы, а не деспотизму московского. — Называютъ насъ сусѣдами, а бтъ якогось часу навѣть „злыми сусѣдами". Се природно! Кто говоритъ о любови и плодитъ тѣлько овочѣ ненависти, сей не може, — не мае права жадати закимно солодощи. Людьми всьмо и по людски судимъ. Щобы за ненависть объявлювану справѣ Руси жадати прихильности для справы Польщѣ, се або божевільность, або припущенье, що маемо дѣло не съ людьми, але съ ангелами".

„Отже першимъ условіемъ вытворени можности, котрабы дала намъ найти спѣльный грунтъ: ôтняти чашу горести (odjęcie kielicha goryczy). Друге условіе: не вышукувати много и штучныхъ стиôвъ (штандарôвъ), бо маемо одинъ вѣковѣчный и для всѣхъ зрозумѣлый: свобода. Третымъ условіемъ буде: не ôтгрѣбувати давныхъ кривдъ и уразъ и не вытворювати новыхъ. Не напрасно навѣть давнои любови, бо може розсудимо нову, сильнѣйшу а поважнѣйшу. Дѣлаймо безъ пересуду. — Кажемо: дѣлаймо, але заразомъ жичимо нашимъ земляламъ (Полякамъ), щобы добре и глубоко надумались надъ тымъ, що вже прочитали, нѣмъ зачнутъ читати дальше".

„Русины натомѣсть можутъ смѣло читати и дальше прописанѣ слова".

„Якъ бажаемо спасти ôтъ злого Польщу, такъ само желаемо сего Русинамъ. Коли хочемо бути самостôйными, то чомужь бы не мали того самого хотѣти Русины? — Умысно ставимо ту квестію въ формѣ запытаня, бо знаемо, що люде, не подѣляючѣ нашихъ переконѣнь, — не знайдутъ ôтповѣди на се пытанье. А намъ знову совѣсть и честность диктуютъ таку ôтповѣдь: народъ не бувбы достойнымъ жити, коли бъ не почувъ въ собѣ бажаня дôйти до самостôйности. Щожь бы мы сказали о собѣ, коли бъ насъ не оживлювало таке саме чувство взглядомъ Польщѣ? Що до почутя ставмо отже на рôвнѣ, а чомужь бы такожь не на рôвнѣ що до самои сущности, се есть — вольнои Руси? — На се не жадаемо ôтповѣди, бо учули бъ мы не аргументъ честный, але якусь доктрину."

„Поки дôйдемо до начертаня спôльнои програмы, *мусимо перше прійняти безусловну рôвность.* Говорячи яснѣйше значитъ се, працювати и не уставати въ працѣ надъ тымъ, щобы въ тыхъ условіяхъ, въ котрыхъ мы Поляки маемо къ Галичинѣ певный кругъ самоуправы (samorządu), такожь и Русины би якъ найскорше одержали. — Чи зачнемо ôтъ долу, се есть ôтъ просвѣты въ школахъ народныхъ, середныхъ и въ университетѣ, чи ôтъ властей автономичныхъ — се все одно. Але починаймо ôтъ фундаментôвъ. Въ галицкихъ школахъ принято засаду и переведено би въ практицѣ, и то засаду педагогичну, що дитина повинна учитися тôлько въ матерньôмъ языцѣ. *Тожъ въ всѣхъ школахъ на Руси мусить бути на місци сьвітло переведена въ практицѣ. Такъ повинно бути въ школахъ народныхъ и середнихъ и въ университетѣ.* Неупредженій люде признаютъ, що се справедливѣ. Съ упредженими и пересудами не вдаемося въ борбу, бо часы пересудôвъ минаютъ и мусятъ незадовго минути безповоротно. Мусятъ минути бодай въ справахъ живыхъ якъ сонце."

„Першій крокъ, здѣланый въ тôй цѣли черезъ польскихъ послôвъ, зробилобы изъ насъ „злыхъ сусѣдôвъ" — добрыхъ сусѣдôвъ а остаточно братôвъ, розумно стремлячихъ до свободы."

„Але не на тôмъ конець. Маемо предъ больше, бо урядовый языкъ польскій. Коли въ тамтôй справѣ жадали мы справедливости, то и въ тôй не жадаемо нѣчого иншого якъ только справедливости. Одно се слово, переведене въ дѣло, старчитъ за милісны фразъ о братерстѣ, котре есть трупомъ, а радше можна сказати: огнищемъ натуральнои ненависти Русиновъ до насъ."

Се есть одинъ — одинокій голосъ зъ посередъ галицко-польскои прасы, що съ статочною отвертостею поставивъ цѣле питанье ясно и для всѣхъ зрозумѣло. Такъ звана „руска справа", котру Sztandar справедливо называе справою Руси въ ôтношеню до Полякôвъ, стала тутъ въ небогато словахъ ясною такъ що до мериторичнои якъ и що до формальнои стороны. „Отняти чашу горести" и перевести новне рôвноуправненье Русинôвъ — се въ короткихъ словахъ условія мирного житя и розвою обохъ народôвъ въ нашôмъ краю. Доперва по сповненю тыхъ условій стане можливою та для добра цѣлого краю и обохъ народôвъ необходима и такъ дуже пожадана спôльна дѣяльность.

Отжежь съ великимъ жалемъ треба сказати, що сей голосъ Sztandar-у pol. есть доси одинокій въ цѣлôй галицко-польскôй прасѣ. Высказанѣ повысше погляды Sztandar-у суть зовсѣмъ чужѣ прочôй галицко-польскôй прасѣ и прилюднôй опинія польскôй. За тымъ голосомъ не стоятъ верховодачѣ партіи польскѣ и, якъ доси, мае бнъ лише, такъ сказати, одно академичне значенье. Поки загалъ Полякôвъ не стане на тôмъ становищу, на котрôмъ тутъ ставъ Sztandar, поки сей голосъ не найде широкого послуху у всѣхъ добромыслячихъ Полякôвъ, поти ôтношеня Полякôвъ а Русинôвъ останутся, якъ доси, неполагодженими, безъôтрадными, а въ своихъ наслѣдствахъ деструктивными. Колибъ галицко-польска праса серіозно глядѣла на ту справу, она бъ давно повинна була пôднести сей голосъ Sztandar-у pol. яко поклякъ до Полякôвъ и тымъ бувъ бъ выробулась зъ путаницѣ своеи безцѣльнои фразеологіи и положила правдиву заслугу для добра загалу. А що такъ не сталося доси, що занѣсть того все еще такъ спѣваеся стара пѣсенька и повторяются новѣ напасти на Русинôвъ, се показуе намъ доволѣ наглядно, що руководачôй и вплывовôй галицко-польскôй прасѣ ходитъ не о саму справу и ея успѣшне полагодженье, але о то, щобы ту справу закрыти або и забити — шумными а пустыми фразами. Розумѣеся само собою, що се не веде до нѣякого путѣ.

Рѣшенье державного трибуналу

въ справѣ узнаня и пошанованя руского письма черезъ власти,

— о котрôмъ згадуемо на иншôмъ мѣсци. — вызвало вже изъ львôвскихъ газетъ польскихъ то, що они посмѣли ôтнестись въ тôй справѣ до державного трибуналу, але навѣть и на самъ державный трибуналъ! Тѣ самѣ дневники, котрѣ недавно передъ тымъ, возячись съ „Крашанцею", удавали передъ свѣтомъ, що готовѣ „do najdalej idących koncesyj" для Русинôвъ, нынѣ якъ ôбнесенѣ шершуны кидаются на Русинôвъ и державный трибуналъ за то, що треба — не якою тамъ „концесіею" поступитись въ користь Русинôвъ — нѣ! — а лише пошанувати одно изъ безспорныхъ и найвысшимъ судомъ державнымъ узнаныхъ правъ рускои народности! Gazeta Narodowa, якъ ее звычайно у нея, забула въ своемъ русофобствѣ на саму найпростѣйшу льогику. Якъ вѣдомо, польскѣ газеты силятся насильну латинизацію руского письма тымъ оправдувати, що теперѣшне руске письмо, такъ звана гражданка — власность и творъ Русинôвъ — есть „pismem moskiewskim", котре, мовляли, ôтдѣляе Русь ôтъ захôдной культуры! Те саме повторяе Gaz. nar. въ Ч. 98: „Rusini używają pisma tego samego, które Moskale u siebie zaprowadzili", — а въ третôмъ стиху по тôмъ наше дальше дословно: „Dr. Dobrjański po prostu zmyśla, jakoby ta pisana grażdanka miała cechę całkiem inną niż pismo polskie. *Ma ona najzupełniej cechę pisma polskiego i w ogóle lacińskiego*". Пять стихôвъ передъ тымъ пише Gaz. Nar. —: „W całej tej sprawie najciekawszem jest to, że pisma ruskiego wcale nie ma"!! Скôлько словъ, стôлько нѣсенѣтницъ! Отже разъ „wcale nie ma ruskiego pisma", а есть „polskie pismo" и еще осôбне „łacińskie pismo", а другій разъ есть вже руске письмо, бо „Rusini używają pisma tego samego, które Moskale u siebie (пôзнѣйше) zaprowadzili", але дальше „Dr. Dobrjański po prostu zmyśla, jakoby ta pisana grażdanka (отже тутъ вже „jest pismo ruskie") miała cechę inną niż pismo polskie" бо „ma ona najzupełniej cechę pisma polskiego" отже „Moskale, Rusini i Polacy mają te same pismo"! Найзнаешь тутъ кто кгведе хвостъ шьюда заходу довше застановлятись надъ такимъ льогическимъ виробомъ Gazet-ы narod.

Сумнѣйше, що якъ Gazeta narod. такъ и Dziennik polski накидаются на державный трибуналъ. Gazeta narod. силятся выставити рѣшенье державного трибуналу яко кольтнѣйшу дра Унгера на гр. Тафе, а Dziennik pol. просто безчестить державный трибуналъ — „zdaje się, że trybunał, uchylając to rozporządzenie (намѣстництво) *nie miał przynależnego wyobrażenia* o piśmie ruskim ani też o swej kompetencyi" — а въ кôнци лише просто не пошановання рѣшеня трибуналу: „mniemam tedy, że orzeczenie panów sędziów wiedeńskich będzie miało taką samą czysto teoretyczną doniosłość, jak jego znany wyrok o obowiązku wpisywania szkoły ludowej do utrzymania szkoły ruskiej". Колибъ хочь въ приближеню подôбного написала руска газета, чи не подала жалобы ее постановѣ §. 300 у. к.? А чи Gazet-ы nar. и Dziennika не обовязуе той самъ параграфъ?

Впрочѣмъ дуже помилився Dziennik pol. бо именно министерство внутрѣшныхъ справъ и намѣстництво, якъ въ загалѣ всѣ власти политичнѣ, котрыхъ дотычитъ се рѣшенье, суть вже ipso jure et facto обовязанѣ пошанувати се рѣшенье державного трибуналу и ея безпрекословно пôддатись. Въ нождôмъ случаю такъ поступованье намѣстництва и министерства внутрѣшныхъ справъ, якъ и рѣшенье державного трибуналу и высше представлене безпамятне выступленье львôвскихъ газетъ польскихъ, суть дуже характеристичнѣ для поясненя ôтношень въ Галичинѣ.

ДОПИСЬ.

Зô Львова.

(*Справоздане видѣлу „Рускои Бесѣды" станъ руского театру народного.*) Видѣлъ товариства „Руска Бесѣда" уважае своимъ обовязкомъ подати до прилюдной вѣдомости справоздане въ стану львôвского народного театру за р. 1881.

Рускій народный театръ зôстававъ въ послѣднôмъ роцѣ пôдъ дирекціею п. Бачиньского. Выдѣлъ „Рускои Бесѣды" пôдписуючи контрактъ съ п. Бачиньскимъ и ôтдаючи ему дирекцію руского, субвенціонованого театру, бачивъ добре, що справа театру буде выма великихъ заходôвъ и неменшои працѣ, позаякъ съ новою дирекціею треба на ново уладжувати все, що вже за давнѣйшои дирекціи, котра безперервно черезъ 7 лѣтъ стояла въ контрактѣ съ выдѣломъ, було доволѣ уладжене и тôлько въ подробностяхъ улучшалося. Про

мае для того довгу шию, що зѣря, ôтъ котрого жирафа взяла свôй початокъ, вытягало свою шию, щобы дôстати пôживу въ дерева. Вôлъ мае роги задля потребы, ними боронитися. Въ тôмъ взглядѣ стае ôнъ на становищу зовсѣмъ суперечнôмъ съ засадничими понятями о взаимнôмъ вплывѣ силъ природы и сходится съ Шопенгаверомъ, котрый засаду всѣхъ истотъ мѣстить въ волѣ, що мае тожь само моделювати постать истоты.

Причина, для чого Ламаркъ не умѣвъ доказати теоріи походженя, лежитъ въ тôмъ, що въ его часахъ було еще замало зôбраныхъ вѣдомостей природничихъ. Але ôнъ безперечно утвердивъ мысль, що всяка животина нашои планеты мае спôльный початокъ и тымъ поставивъ зрозумѣлу и найпростѣйшу теорію, яка коли небудь могла бути и була поставлена.

По нѣмъ, найбôльшій его противникъ Юрій Кувіеръ (родж. 1769 умер. 1832 р.), творець порôвнуючои анатоміи и майже самои палеонтольогіи звѣрятъ, — розбираючи тѣ самѣ пытаня дôйшовъ до впростъ противныхъ выводôвъ и понятій. Въ Recherches sur le ossement fossiles (Парижъ 1821—1824) сетае Кувіеръ въ згодѣ съ старою традиціею о незмѣнности родôвъ. Але у него есть вже богатый матеріялъ скаменѣлостей. Въ нихъ виде ôнъ, що на скорупѣ нашои землѣ жили въ рôжныхъ часахъ рôжнѣ звѣрята и рослины, що чимъ до глубшихъ покладôвъ землѣ сягнемо, тымъ больше простыми стаются типы, се есть на самъ передъ счезаютъ сысаки (ссучѣ звѣрята), потомъ птахи, ажь приходятъ веретвы, въ котрыхъ ледво що стрѣчаются шкелеты ящурôвъ; еще дальше вже и тыхъ нема и наконець въ найглубшихъ и найдавнѣйшихъ стрѣчаются вже тôлько коралѣ, а еще глубше и ихъ вже нема. И се знае, що въ рôжныхъ часахъ стрѣчаются побôчь новыхъ постатей гдекотрѣ изъ такихъ, що давнѣйше существували. Якже се вытолкувати? Коли не прійняти теоріи походженя, то можна хиба опертись на тогочаснôй геологіи, що припускае васильнѣ перевороты, и оперуючись на тыхъ переворотахъ можна припускати, що на нашôй землѣ що певный часъ въ зовсѣмъ неожиданыхъ причинъ повстае гвалтовна и нагла катастрофа, котра до крыхты нищитъ все, що колись було. По тôмъ вкриваеся земля новыми постатями жіючихъ истотъ и дивна рѣчь, — побôчь гдекотрыхъ давныхъ появляются новѣ, довершеннѣйшѣ, высшѣ. Се треба признати. Ся теорія катастрофъ була довгій часъ пануючою въ науцѣ, панувала и тогды, якъ Кароль Дарвинъ, внукъ Еразма, ходивъ на университетъ и пустився въ подорожь наоколо свѣта.

(Дальше буде.)

Пригробнѣ спѣвы

въ рускôй духовнôй Семинаріи во Львовѣ въ велику пятницю.

Написавъ П. Бажаньскій.

Чч. читателѣ за спôзненье простятъ. Критика чи рецензія, якъ то кажутъ, безъ жовчи не тôлько есть потрѣбна, але навѣть и користна. Переконанье маемо на критицѣ пригробныхъ спѣвôвъ въ велику пятницю зъ минувшого року. Приятельска ся критика ôтнесла явну користь, яку доглянули мы въ тыхже спѣвахъ сего року. Чч. питомцѣ поступили сего року напередъ, разъ черезъ добре выступдіованье кусѣвъ, по друге черезъ добôрну програму въ чистôмъ дусѣ церковнôмъ. А се вже дуже богато, а есть вже то, чого ôтъ нихъ домагався. Они поступили собѣ сего року вже съ цѣлою свѣдомостею рѣчи. Чч. питомцѣ простятъ однакъ, що и сего року тôлько въ взгляду на рѣчь саму зроблю еще гдекотрѣ уваги, котрѣ будутъ до того змѣрити, щобы нашѣ на всю Галичину ба навѣть и по за границѣ тоже знанѣ, славленѣ рускѣ спѣвы на будуще еще лѣпше и съ всею точностею выводилися.

Просимо на будуще програму спѣвôвъ завсѣгды часописями обвѣстити. Се есть конче потрѣбне. Скромнôсть тутъ много шкодитъ.

Задовгѣ перестанки помежи кусями не добре вплываютъ на публику и для тыхъ, котрѣ не маютъ тôлько часу, щобы цѣлу програму выслухати, довгѣ перестанки стаются ущербкомъ. Если програма за мало обширна, въ такôмъ случаю можна перший кусѣ повторити безъ всякои женады, бо красѣ спѣвы були и будутъ все красными. Увѣряю тыхъ, що то ôтзываться люблятъ „отъ оклепанѣ старѣ рѣчи", що хочь мы все тѣ самѣ кусѣ чуемо, они для насъ разъ до року стаются все красными; доказомъ того такъ численна публика мимо святкованя разомъ съ латинниками, яку мы бачили въ семинарицкôй церкви. Въ каплицѣ Папы въ Римѣ спѣваютъ въ великій тыждень вже ôтъ ста лѣтъ все тѣ самѣ творы пригробнѣ, а мимо того Римляне съ великимъ восторгомъ що року ихъ слухаютъ. Нашѣ славнѣ спѣвы, знанѣ ôтъ давна, прославилися минувшого року далеко свѣтами и въ чужихъ земляхъ та краяхъ, пôзнали нашѣ спѣвы, Моравяне, Чехи, Каринтійцѣ, Дальматинцѣ, Сербы, Болгары, ôттакъ Греки, Нѣмцѣ, а особенно Италіяне подивляли нашѣ рускѣ спѣвы. Спѣваютъ и папскѣ спѣваки хорошо, але они самѣ признали тамъ намъ Русинамъ великій духъ музикальный.

Що до самои програмы, сегорѣчныхъ спѣвôвъ, то примѣчу, що въ нѣй почули мы правдивого духа церковного. Театральныхъ спѣвôвъ слухаемо въ театрѣ, а церковныхъ хочемо чути въ церкви. Одно лише запримѣчу. Цѣла програма обнимала кусѣ съ самыми повôльными темпами (пр. Адажіо) — и то власне зробило монотонію. Духъ людскій мучится единакимъ темпомъ, тому домагався бнъ для свого ôтживаленя доконче размаитости, а то помежи Адажія належитъ вложити и такѣ кусѣ, котрыхъ темпо буде скорше (пр. Алегро), а тогды доперва стане програма добôрною и въ цѣлости задоволяючою. Доказъ сего мали мы въ творѣ Гайдена, где по повôльнôмъ темпѣ наступила часть и съ скорымъ темпомъ. Ухо и духъ нашъ мимоволѣ принявъ таку ôтмѣну съ великимъ вдоволеньемъ.

То само розумѣти належитъ о „crescendo-decrescendo — piano- и forte. Знаемо, що кусѣ якѣ чч. питомцѣ сего року спѣвали, не суть оригиналами въ руки композиторôвъ, они суть переписуванѣ, знаки опущенѣ, тому есть рѣчею диригента, ôтгадувати, котрѣ части тише, а котрѣ повôльнѣйше, тихше и голоснѣйше спѣвати належитъ. А щобы ту рѣчь диригенова улекшити, то радку, щобы передъ продукцію ôтбулися загальнѣ пробы у самôй церкви, гдебы диригентъ зъ ôтдаленя на долинѣ собѣ нотувавъ, где якій ефектъ такъ або инакше належитъ справити.

Понеже спѣвано и творы Гайдена, пôдъ котрѣ рускій текстъ пôдложено, тожь управа вернути увагу на слѣдуючѣ мѣсци. Въ „двоя со мною будеши въ раѣ" — пôдложено пôдъ высокій тонъ слово „будеши", котрого сказгласна „у" дуже лихо выпадае. Радку тутъ лише переложити слова, на мѣстце „будеши" положити „въ раѣ" — а тогды „а" выпадае добре. Таке саме „мой Боже" замѣнити на „Боже мой", а тогды акцентъ фальшивый поправится. Такожь „позорище (свѣта)" замѣнити на „страшнôмъ позорищи", бо тое „о" чуемы якъ „у" (пузорищи).

Важною рѣчею есть такожь добôръ въ двохъ сольовыхъ голосахъ. Именно дуже ранитъ ухо, коли одного солѣсты тонъ округлый а другого острый. Въ супроводѣ четырехъ голосôвъ часто оба середнѣ голосы за мало чути. Тому слуханье диригента на долинѣ при пробѣ есть користне, щобы тіи недостатки поправити.

„Насъ ради" Лавровского выпало найлѣпше. До церковныхъ творôвъ бувъ подôбникъ единый. За такъ доборову програму, и такъ точне выученье кусѣвъ, якъ и за такъ хороше выпроваджене — сердечна вдяка чч. спѣвакамъ питомцямъ и диригентови.

стальные фактѣвъ въ поданьемъ цифръ, будь найлучшимъ доказомъ, о скѣлько выдѣлъ затрудненъ въ минувшомъ роцѣ коло розвою на рускои сцены. Выдѣлъ „Рускои Бесѣды“ шле въ самого початку заняся пильно такъ пре-готованьемъ новыхъ якъ и перечитанькомъ та дешевѣньемъ справленьемъ данныхъ сценичныхъ творѣвъ. Що до першого — отнѣсся на Угранку и розобуть колька новыхъ оригинальныхъ творѣвъ драматичныхъ, якъ: оперету Старицкого „Чорноморцы“ въ музикою Лисенка, оперетку Александровича „За Нѣманомъ“, оперетку Нечуя „Марта Боруленки“ и драму Кропивницкого „Дай серцю волю, заплаче и висме“, — а въ перекладѣвъ „Скупого“ и „Вмре не вмре“ Мольера, та сценкѣ творы Рыкова. На розписаный черезъ выдѣлъ конкурсъ драматичный надбелано 9 новыхъ оригинальныхъ творѣвъ.

Надто выдѣлъ постарався о пиетаку въ першій разъ такъ новыхъ творѣвъ сценичныхъ „Бурлаку“ съ музикою Лисенка, якъ и такихъ, котрѣ кже давнѣйше находилися въ библіотецѣ театральнѣй „Рускои Бесѣды“: Артемовского оперу „Запорожець за Дунаемъ“, Обиходича „Мокля“, та Федьковича „Довбуш“ въ новѣй, цѣлкомъ перероблене̂й редакціи.

Въ давнѣйшихъ творѣвъ сценичныхъ, приглашенныхъ до п. Бачиньского, поправнихъ выдѣлъ надъ 40 и тыми выключно поручить выконити представленя. Зарахомъ однакъ не пускаютъ въ ода и своеи театральнои библіотеки и набутъ 19 партитуръ и 38 кусниковъ драматичныхъ.

Не менше и на гардеробу театральну поручъ выдѣлъ пильну увагу; отобразили ся зрѣ съ декорацiями та реквизитами въ дуже мизерномъ станѣ отъ п. Романовича, упорядкованъ, отвнивъ и вобльшивъ справишни гардеробу взорскому и чорноморску.

А чи все було отнощене и съ смакомъ уладжене, досыть покликатися на львѣвску публику и на отзывы о театрѣ рускихъ газетъ, котрѣ одноголосно и безъ взгляду на партейнѣ думки, высказувалися съ найбольшими зетками, такъ що до выбору штукъ, якъ и гардеробы та декорацiи. Згадати належитъ тилько, що выдѣлъ, хотячи заохотити адепта̂въ рускои сцены, надѣлилъ большими або меншими запомогами членовъ трупы п. Бачиньского.

Театръ нашъ гостилъ въ р. 1881 въ деяки мѣстахъ не вчисляючи Львова, и за сей часъ далъ надъ 100 представленъ.

Наконецъ подае подписаный выдѣлъ вызнъ податковъ на дѣла театральнѣ въ суммѣ 400 зр. выначенои Высокимъ Соймомъ для рускои театру.

1. з. Т. Романовича решта въ р. 1880	850 зр.	— кр.
2. з. Бачиньскому подмога на р. 1881	3000 „	— „
3. На репертуаръ выдано	317 „	61 „
4. На книжки до библіотеки театральнои	20 „	46 „
5. За справу книжокъ и рукописей театральныхъ	12 „	30 „
6. На гардеробу и иншѣ рѣчи, належачѣ до инвент.	115 „	— „
7. Чинш за наемъ льокалю на складъ инвентаря театрального	36 „	— „
8. На интеньцѣ, порта и дрібнѣ выдатки администр.	55 „	11 „
Разомъ	4406 зр.	48 кр.

Выдатки згаданѣ покрыто надвышкою суммъ зъ р. 1880 и вѣдомою зъ фонду краевого на р. 1881 признаною.

Они ешелу товариства „Руска Бесѣда“.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Спільна делегація*) рѣшили вже проектъ одновчасного кредиту предложеный спільнымъ министерствомъ. Австрійска делегація, якъ звѣстно, приняла цѣлу жадану суму 23,733.000 ф. изъ тымъ часомъ угорска вымерянуа 2,033.000 ф. Справа прійшла по разъ другій до plenum делегацій и тамъ обѣ делегаціи обстали при своихъ уходахъ. Не могло прійти до згоды и въ такомъ выборнѣй зъ обохъ делегацій. Остановъ послѣдный способъ, щобы обѣ делегаціи всыбльно обмирали; зъ обохъ стороръ мало бути выбранихъ рівне число членовъ. Зъ кождои делегаціи було по 53 членовъ; президенты не говорили. Зъ австрійскои делегаціи ушло 44 голосовъ за цѣлымъ кредитомъ, а 8 за обкроеными; зъ угорскои делегаціи ушло 51 голосовъ за обкроеными кредитомъ. Тымъ чиномъ угорска делегація приняла большостею 59 голосовъ противъ 45. По томъ спільномъ засѣданю, на котрымъ рѣшено высокость кредиту, зобралися обѣ делегаціи на замкненье сеи надзвычайнои сесіи. — Наступилъ теперъ питанье, зъ якои причины угорска делегація, котра давнѣйше еще рад не удовлетворила жаданый кредитъ, якъ австрійска, тамъ разомъ станула въ опозиціи и непротивъ кредитъ о 2 милліоны? Кореня въ запозиченыхъ тамъ двохъ милліонахъ есть дуже проблематична. Administрація войска, котра мае отвѣтальность за примѣненье спокою изъ обутованыхъ кравъ, бо чуваетъ обнѣйше на нове жаждане тыхъ самыхъ милліоновъ, котрѣ посля ея обчисленя, конечно потрѣбнѣ; значитъ делегація угорска якъ не теперъ то въ четверъ буде мусѣла приволити и тую оборону теперѣ суму. Але Угранъ очекуе не ниже о тыхъ два милліоны, а о ще вище. Имъ не до вподобы теперѣшный министеръ дѣлъ заграничныхъ, гр. Калноки; именованье гр. Калнокого стаеся не по ихъ якуѣ и они мабуть вже прочуваютъ, що Калноки въ важныхъ рѣшеньяхъ палатачныхъ буде ступати самостоѣно а не такъ, якъ може вымагала бъ угорска политика. При ухваленю отже кредиту ишло делегація угорска̂я з тое, щобы перший разъ показати свою опозицію и невдоволенье.

(*Изъ державы.*) Палата особлѣ занимала въ першихъ своихъ засѣданяхъ самыми дробными предложенями а то для того, що найважнѣйшій проектъ закона, якій палата мае ухвалити сеи сесіи, т. е. нова тарифа цлова, не могъ бути внесеный скорше въ палатѣ послѣдъ якъ на вчерашнѣмъ засѣданю. Правительство мусѣло впередъ остаточно порозумѣтися въ главныхъ рѣчахъ съ правительствомъ угорскимъ. Якъ довго потреае дебата надъ тарифою цловою, годѣ згадати; предметъ дуже обширный, залежитъ отже отъ того, о скѣлько часто при поодинокихъ позиціяхъ будутъ послы забирати голосъ. На всякій способъ предполагаютъ, що дебаты надъ тарифою цловою протягнутся якъ въ другу половину мая. Отъ тревання дебаты надъ цловою тарифою залежитъ также питанье, коли скончится теперѣшна сесія рады державнои.

(*Доповняючій выборъ одного посла зъ большихъ посѣлостей въ Чехахъ.*) Якъ мы вже своги часу доносили, партія консервативныхъ выбрацѣнъ зъ ческои большои посѣлости предложили була партіи вѣрноконституціійнѣй компромисъ для выбору посла въ день 15 л. мая с. р. Вѣрноконституціійнѣй компромисъ отклинули. Консервативнѣй поставили кандидатомъ барона Надгерного-Боротина.

(*Повстанье въ Далмаціи и Герцеговинѣ.*) Въ театру войны наспѣли слѣдуючій найновѣйшѣ вѣдомости урядовѣ. Подъ Елеовидомъ (на полудневый заходъ отъ Цркницѣ) напали зачаснѣй повстанцѣ на отдѣлъ войска, высланый по воду и ранили тяжко 4-охъ поякохъ. Въ помочь прийшли патролѣ польнѣ и по короткой стычцѣ отперли повстанцѣвъ, котрыхъ було около 30. — Отъ 15 до 22 лат. цвѣтня перепатролѣвано область межи Требиньемъ, Любиньемъ, Невесиньемъ и Гацкомъ. Подъ Козенидоломъ, Крстацемъ и на Баба-Планинѣ розогнано дробнѣ отдѣлы повстанчѣ числячѣ больше-менше на 50 людей. Повстанцѣ утѣкали лишаючи убитыхъ и раненыхъ, харчь и амуницію; въ неволю взято 7 повстанцѣвъ. Войско не мало жадной страты. Дня 24 с. м. одинъ стрѣлець бувъ тяжко раненый.

(*Утворенье православнои консисторіи въ Сераеву.*) Вобльше министерство постановило дня 19 марта с. р. утворити до помочи архіепископови и митрополитѣ сераевскому консисторію, зложену зъ консисторіяльного архимандрита (отъ платнею 2000 зр.), зъ трехъ платныхъ совѣтниковъ консисторскихъ (по 2000 зр.) и зъ трехъ совѣтниковъ почетныхъ. Членовъ консисторіи именуе самъ цѣсарь. Проводъ въ консисторіи мае митрополитъ а въ его неприсутности архимандритъ, а евентуально одинъ членъ консисторіи.

(*Станъ облоги въ Герцеговинѣ.*) Урядовый дневникъ въ Сераеви оголошуе обвѣщенье ген. Іовановича, на подставѣ котрого судово слѣдство и укараньe за злочиньства: головнои здрады противъ державы и армія, образы маестату и членовъ цѣсарского дому, забуреня публичного спокою, повстаня, розруху, публичного насилія, мордерства, подпаленя, рабунку и иншихъ случаѣвъ крадѣжи — передаеся судамъ войсковымъ. Въ многихъ случаяхъ постановлена кара смерти черезъ розстрѣленье. Станъ облоги розширеный на цѣлу Герцеговину.

(*Ген. Далекъ, ген.-комендантъ въ Сераеви.*) выдавъ и оголосивъ въ „Сераевскомъ Листѣ“ проклямацію, котрою заручае безпеченьство всѣмъ утѣкачамъ-повстанцямъ, котрѣ до 20 мая с. р. повернутъ до своихъ домовокъ, а не сповняли жадного звычайного злочиньства.

Рѣвночасно съ освободженьемъ въ Рагузѣ англійскои кореспондента Еванса зоставъ также освобожденый другій увязненый писатель и кореспондентъ, Спиридонъ Гончевичъ.

(*Рѣвноуправненье языка словеньского въ судахъ*). Министерство справедливости выдало вже отъ давна выжидане розпорядженье до высшого краевого суду въ Грацу въ справѣ рѣвноуправненя языка словеньского, яко урядового, въ судовництвѣ.

(*Рѣвноуправненье языкове въ Шлезку.*) Коло польске въ Вѣдни на одномъ зъ послѣднихъ своихъ засѣдань радило надъ справою рѣвноуправненя языкового въ Шлезку. Тамъ, звѣстно, мешкаютъ помѣшано три народности: нѣмецка, ческа и польска. Дотеперъ есть тамъ урядовый языкъ нѣмецкій. Поляки отъ довшого часу вже стараются, щобы языкъ польскій а дальше также и ческій бувъ рѣвноуправненый съ нѣмецкимъ. Пок. посолъ Тышкевичъ студіованъ и подносивъ справу рѣвноуправненя въ Шлезку подчасъ минувшихъ сесій; по его смерти перенявъ тую справу на себе пос. кн. Хелмецкій. Онъ самъ лично бувъ въ Цѣшинѣ, поинформувався о потребахъ польского народа въ Шлезку и поставилъ въ колѣ польскомъ позитивный внесоня. Звѣстно, Полякамъ дуже залежитъ на томъ, щобы елементъ польскій зробити пануючимъ въ Шлезку; длятого то галицкій рады повѣтовѣ (котрѣ и въ всходной Галичинѣ суть майже всѣ польскѣ) реалися одна по-передъ другу подавати петиціи до рады державнои о рѣвноуправненье въ Шлезку, поки ц. к. намѣстництво имъ того не заказало на той подставѣ, що они переступаютъ обовязъ своего дѣлования; дальше звѣстно, що минувшого року галицко-польска печать дуже горячо бажала, щобы намѣстникомъ Шлезка бувъ именованый якій „рускъ“. И теперъ польска печать напирае на польске коло въ Вѣдни, щобы справу шлезку конечно вже залагодило, такъ якъ сего Поляки жадаютъ. Однакожь въ томъ лихо, що межи партіями правицѣ нема згоды въ поглядахъ на справу шлезку; отъ можи самыми Поляками а Чехами нема згоды. Поляки жадаютъ, щобы въ княжествѣ цѣшиньскомъ признати урядовыми языками: польскій и нѣмецкій, а въ опаславскомъ знову: ческій и нѣмецкій. Але Чехи не приставютъ на тое, бо и въ Цѣшиньскомъ знаходятся ческѣ жителѣ; Чехи отже жадаютъ, щобы тамъ всѣ три языки були рѣвноуправненѣ.

(*Намѣстникъ Шлезка, бар. Александеръ Суммеръ*) умеръ сими днями въ Опавѣ. Суммеръ бувъ родомъ зъ Коломыѣ; урод. 1820, университетъ скончивъ во Львовѣ и въ 1841 вступивъ на практику до львовского намѣстництва; въ 1859 бувъ именованый совѣтникомъ, а въ 1861 шефомъ бюра президіяльного. Въ 1867 перенесся на нову посаду до Буковины а въ 1870 именованый намѣстникомъ Шлезка. Передъ шести лѣтами одержавъ титулъ барона и бувъ именованый тайнымъ совѣтникомъ. Недавно розносилася вѣсть о смерти Суммера, кже въ краковскѣй „Reform-ѣ“ знаходимъ звѣстку, що на его мѣсце мае бути именованый намѣстникомъ Шлезка вицепрезидентъ львовского намѣстництва, Филипъ Залесскій.

(*Авансъ мясный*) зоставъ оголошеный сими днями. Цѣсарь именувавъ: 3 фельдцайгмайстровъ, 7 фельдмаршалъ-лейтнантовъ, 13 генералъ-майоровъ, 31 полковниковъ, 43 подполковниковъ, 72 майоровъ, 190 капитановъ 1-ои клясы, 182 капитановъ 2-гои клясы, 281 надпоручниковъ и 315 поручниковъ. Министеръ войны гр. Билянидтъ-Райдтъ именованый фельдцайгмайстромъ.

(*Дрогобыцкій властитель копальнь нафтовыхъ*) внесли на руки пос. Гавзнера петицію, щобы при ухвалѣ новои тарифы цловои взято въ опѣку галицку продукцію нафты черезъ установленье высшого цла отъ заграничнои парафины и церезины. П. Гавзнеръ отчитавъ тую петицію на засѣданю польского кола и коло постановило при добатѣ специяльнѣй внести отповѣдну поправку въ мысль петиціи дрогобыцкихъ нафтарѣвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Недавно зостало оголошене справозданье зъ доходовъ российскои державы за р. 1881. Сума доходовъ выносить 667,000.000 рублѣвъ, есть менша отъ прелиминованои суммы о 32 милліоны, а о 15 милліоновъ менша нѣжь сума доходовъ зъ р. 1880.

Великій князь Володимиръ повернувъ вже до Петербурга зъ своеи подорожи до Вѣдня, Риму и Берлина.

До вѣденьскои „Presse“ доносятъ зъ Петербурга, що коронація царя вызначена рѣшучо на послѣдній дни серпня старого стилю. Выстава въ Москвѣ тревати буде отъ 13 л. мая до 23 л. серпня, потомъ черезъ два тыждни отбуватися будутъ приготована до коронаціи. До Кремлю буде вольный вступъ только за билетами. Предводителѣ дворяньства московского и петербурского заявили царевѣ, що они готовѣ занятись удержаньемъ порядку подчасъ тревання коронаціи. Царь мавъ имъ подякувати за ихъ добру волю и не приняти ихъ предложеня.

Гр. Игнатьевъ знѣсъ вынятковѣ приписы пашпортовѣ для чужоземцѣвъ и наказавъ полиціи выконувати строго лишь звычайнѣ приписы.

По послѣднихъ погромахъ жидовъ на Украинѣ жиды выносятся цѣлыми громадами зъ Россіи то до Галичины, щобъ зъ отси переѣздити до Америки, то до Палестины, або просто на нѣмецку границю до Америки. Дня 9 л. мая выбирався зъ Одессы до Палестины около 800 душъ, а жиды выгнанѣ зъ Москвы, Кіева и другихъ мѣстъ переѣздятъ що-дня цѣлыми сотками до Бродовъ и до Львова.

Амбасадоръ россійскій въ Парижи, кн. Орловъ, выѣхавъ въ недѣлю зъ Петербурга, во второкъ вступивъ до Берлина.

„Новое Время“ доноситъ, що отъ теперь россійске министерство справъ заграничныхъ буде зноситися съ своими послами при дворахъ заграничныхъ только въ языцѣ россійскомъ.

Ген. Скобелевъ небезпечно захорувавъ на запаленье легкихъ.

Нѣмеччина. Дня 27 цвѣтня зоставъ отворенный парламентъ нѣмецкій отчитаньемъ цѣсарскои мовы троновои. Въ троновой мовѣ подносеня передовсѣмъ двѣ найголовнѣйшѣ справы: проектъ примусового забезпеченя робѣтниковъ на случай калѣцтва и нездобности до заробку и проектъ о монополю тютюну. Обѣ тѣ справы поручаются якъ найгорячѣйше парламентови до залагодженя ради бажаня правительства и самого цѣсаря. Що до справъ заграничныхъ, то мова тронова констатуе довѣріе въ тревалость приязныхъ отношень межи державами.

Англія. Въ парламентѣ англійскомъ отповѣдавъ сими днями Дилькe на интерпеляцію внесену въ справѣ послѣднихъ погромовъ жидовъ въ Россіи, особливожь въ Балтѣ. Посолъ англійскій въ Одессѣ, котрый дуже пильно збирае даты дотычачѣ жидовъ, донѣсъ свому правительству, що подчасъ розруховъ въ Балтѣ убито лишь одного жида. Са урядова отповѣдь въ англійскомъ парламентѣ показуе, на скѣлько то тенденційнѣ суть представленя юдофильскои и польскои заграничнои прасы о жидовскихъ звѣрствахъ, якихъ нѣбы-то допускалися народъ на жидахъ. Кѣлько то мы начиталися въ львовскихъ польскихъ дневникахъ о томъ, що, тѣлько а тѣлько жидовъ зарубано, тѣлько а тѣлько въ огонь пихнено, жидовкамъ перси отрѣзувано, дѣвчатъ перехъ лицемъ родичѣвъ безчещено и т. д., — все то чиста неправда. Народъ украинскій (и то не „kosarі“, якъ кажутъ польскѣ газеты) бурятъ домы и оклепы жидовскѣ, але не настаютъ на здоровье и житье жидовъ. Щежъ треба знати, що въ Балтѣ, где убили одного жида, жиды ставали до бойки зъ христіянами и якъ войско мусѣло жидовъ розганяти. Такъ само неправдивою оказалась вѣсть будьтобы народъ обдиралъ жидовску дѣвчину въ Каменци Подольскомъ и кидавъ жидовъ въ огонь, бо огню жадного въ Каменци не було, а бувъ звычайный пожаръ въ мѣстѣ Могилевѣ на Подолю.

Сербія. Правительство сербске мае розпочати переговоры съ курією римскою въ справѣ становища церкви католицкои въ Сербіи.

НОВИНКИ.

— **Справа рускаго письма передъ трибуналомъ державнымъ.** „Народный Домъ“ во Львовѣ одержавъ бувъ отъ ц. к. намѣстництва завбзванье, щобы предложивъ выказъ своихъ фондовъ на цѣли литературнѣ. Завбзванье намѣстництва було написано въ рускомъ языцѣ, але латинскими буквами и польскою правописею. „Народный Домъ“ звернувъ тое письмо назадъ намѣстництву съ просьбою, щобы намѣстництво тое само завбзванье написало рускими буквами и рускою правописею. Намѣстництво отповило той просьбѣ. „Домъ Народный“ удався въ тойже справѣ до министерства дѣлъ внутрѣшныхъ; министерство рѣшенъ не увзглядниле жаданя „Народного Дому“. Тогды „Народный Домъ“ внѣсъ жалобу до державного трибуналу. На день 25 л. цвѣтня була вызначена публична розправа въ трибуналѣ державномъ. „Народный Домъ“ заступавъ при розправѣ дръ Иванъ Добраньскій, заступникъ министерства опирався на постановленю зъ 19 цвѣтня 1861 року, котрый каже, що „всѣ власти въ Галичинѣ обовязанѣ принимати рускѣ подання писанѣ кирилицею (значитъ рускою скорописею *Ред.*), а властямъ дозволено (ist gestattet) при выданаю вырокѣвъ и т. д. партіямъ уживати тогожь письма“. Министерство а взглядно намѣстництво заключае зъ того постановленя, що власти можутъ относитись до партій въ рускомъ письмѣ, але не мусятъ. Добраньскій выступивъ противъ того и покликався на §. 19 закона основного, доказуючи, що зъ увзги на §. 19 такого выбору власти мати не можутъ; подъ языкомъ загварантованымъ кождѣй народности въ §. 19 закона основного, мусится розумѣти также и письмо и правопись, якими народность загально и выключно послугуеся. Въ Галичинѣ всѣ Русины уживаютъ руского письма, черезъ выдаванье отже рускихъ урядовыхъ рѣшень и т. д. латинскими буквами и польскою правописею власти нарушаютъ права Русиновъ, прислугуючѣ имъ зъ постановы закона основного. Впрочѣмъ, замѣтавъ дръ Добраньскій, въ цѣлой всходной Галичинѣ существуе практика, що урядовѣ обвѣщеня и т. д. выготовляются кирилицею; зъ тои практики зробило львовске намѣстництво доперва въ найновѣйшомъ часѣ вынятокъ и то лишь въ зношеню до партій. Дальше подѣйсъ дръ Добраньскій, що коли разъ выречена засада рѣвноуправненя языкового, нехайже власти въ зношеню съ партіями послугуются письмомъ уживаемымъ въ цѣломъ краю. Жаль великій — сказавъ дръ Добраньскій — що рѣшенье министерства, некористне для Русиновъ, подписане шефомъ правительства, котрый вынисавъ на своѣмъ прапорѣ „примиренье“ народностей австрійскои монархіи. Русинамъ нынѣ тымъ больше залежитъ на удержаню тои формы, руского письма, коли зъважутъ, що отъ недавно одинъ членъ тои партіи, котра теперъ горою въ державѣ, вырѣкъ, що народъ рускій есть лишь частиною (Bruchtheil) польского, а языкъ рускій стоитъ въ такомъ отношеню до польского якъ plattdeutsch до hochdeutsch. Щобы тое выреченье оправдати, стараются всякѣ перешкоды до своеи цѣли устороняти, а до тыхъ перешкодъ належитъ передовсѣмъ письмо руске, котре мае зовсѣмъ иншій характеръ, якъ польске. Длятогожь то и Русины такъ крѣпко стоятъ при своѣй тысячелѣтнѣй азбуцѣ. — На другій день, с. е. 26 цвѣтня трибуналъ державный оголосивъ вырокъ, корнотный для руского письма. Державный трибуналъ орѣкъ, що власти маютъ зноситися съ партіями не лишь въ рускомъ языцѣ, але и уживати руского (скорописного) письма.

Зеркала ч. 8 сконфискувала вчера ц. к. прокураторія. Того самого дня бувъ выготовленый другій накладъ. Судова розправа за сконфискованую статтю въ 6-омъ ч. „Зеркала“ подъ надписею „Сонцѣ мары Патріотника“ отбудеся 4 л. мая о годинѣ 4-ой зъ полудня въ краевомъ карномъ судѣ.

— **Въ каменици закупленой во Львовѣ на помѣщенье воспитальнца дѣвочого** почато чинити вже приспособленя для помѣщеня школы, Василліанокъ и ученицъ.

— **Россійскихъ жидовъ наѣздитъ до Галичины велика маса**, що-день прибувае ихъ по кількадесять ба̂ по кілька сотъ до Бродовъ и до Львова. Тымъ часомъ зъ Галичины дуже помалу ихъ транспортуютъ дальше; Одинаетъ выразнихъ до теперъ только одинъ транспортъ до Америки. Газеты польскѣ (особливо краковска „Reforma“) починаютъ

вже взывати правительство, щобы вдалось въ тую справу и не допустило, щобы часть пролетаріяту жидôвского остала въ Галичинѣ; а на таке выходитъ, бо жидôвъ зъ Россіи прибуває що-разъ бôльше, такъ що мабуть и грошей на експедицію всѣхъ емигрантôвъ не стане. Навѣть выдѣлъ рады повѣтовои въ Рудкахъ выславъ петицію до правительства, щобы не дозволило жидамъ россійскимъ оставатись въ Галичинѣ, бо она має заиадто своеи жидовы.

— **Тромтадрація „Dziennika polsk-ого“.** Редакторы „Dziennika polsk.“ дуже уподобали собѣ языкъ „Крашанки“ п. Кулѣша и въ вступнôй статіи старались вмовити въ Русинôвъ, що стиль и языкъ п. Кулѣша сеть якимсь выняткованымъ явищемъ на Руси-Украинѣ, що его стиль и языкъ повиненъ служити взорцемъ для всѣхъ Русинôвъ, що требабы установити комисію польску во Львовѣ, котрабы, взявши собѣ за регулятора стиль и языкъ Кулѣша, стерегла чистоты языка въ Галичинѣ, и т. д. Здавалось бы, що пп. судіѣ зъ „Dziennika polsk-ого“ дуже основно перестудіювали языкъ Кулѣша и поняли его... Тымчасомъ показуесь, що все те звычайна галицко-польска тромтадрація. Мы не могли начудуватись знаню Кулѣшевого языка у пп. редакторôвъ „Dziennika pols.“, коли перечитали перекладъ Кулѣшевого „Послѣсловія“ до Крашанки въ ихъ органѣ. Чижь не було чому чудуватись, коли пп. редакторы перевели: „письменне отаманье“ (письменний отаманы = провôдники) на „piśmienne otumanienie“ а „горопаха Русинъ“ (бѣдолаха Русинъ) на „bazgrała Rusin“ и т. под. Справдѣ, кривда велика сталабыся редакторамъ „Dziennika pol.“, колибъ до пропонованои ними комисіи не выбрано въ першôй линіи ихъ самыхъ!

— **Пожаръ польского костела въ Станиславовѣ.** Дня 26 л. цвѣтня о год. 4 по полудни повставъ огонь на даху костела въ Станиславовѣ черезъ неосторожнôсть бляхарôвъ и швидко обнявъ костельну вежу. Сторожа пожарна уратувала внутро костела ôтъ огню. Пожаръ тревавъ до год. 3 он въ ночи. Шкода выноситъ около 20.000 зр.

— **Пожары** Въ Дубщи, пов. бережаньского, згорѣло 26 господарствъ. Шкода 15.000 зр.; тôлько три господарѣ були въ части асекурованй. — Въ Тарнавици лѣснôй, пов. надвôрняньского згорѣло 22 селяньскй загороды шкода 10.364 зр.; нѣкто не бувъ заасекурованый. — Въ мѣсточку Яновѣ, пов. теребовельского, згорѣло 13 домôвъ; шкода 9.985 зр.; анѣ одинъ дôмъ не бувъ асекурованый. — Въ Бѣломъ Камени, пов. золочѣвского, згорѣло 5 господарствъ; страта 4500 зр.

— **Дръ Іосифъ Ашбахъ,** совѣтникъ двору, выслуженый професоръ исторіи въ вѣденьскôмъ университетѣ умеръ вô второкъ, 25 л. цвѣтня во Вѣдни въ 81 роцѣ житя. Покôйный заслужився богато науцѣ историчнôй своими працями а яко чоловѣкъ и професоръ бувъ звѣстный зъ свого благородного характеру и гуманитарности. Ашбаха покликано въ 1853 р. зъ Бонъ на професора исторіи до вѣденьского университету; тутъ ôнъ дѣйствувавъ яко звычайный професоръ черезъ 20 лѣтъ. Въ 1872 р. его спенсіоновано, але ôнъ мимо того еще кôлька лѣтъ выкладавъ исторію яко професоръ гоноровый.

— **Совѣтъ „Народного Дому“** во Львовѣ рѣшивъ въ память знесеня панщины надѣлити зъ фонду 3-ого мая двохъ селяньскихъ сынôвъ рускои народности и обряду, ôтличныхъ ученикôвъ гимназіяльныхъ або реальныхъ, одного зъ львôвскои а другого зъ перемыскои епархіи, одноразовыми запомогами по двацять и пять зр. а. в. Убѣгателѣ о тіи запомоги маютъ до 3 (15) мая с. р. внести черезъ свои школьнй власти прошеня зъ долученьемъ: метрики крещеня, свѣдоцтва убожества ôтъ мѣсцевого священика и свѣдоцтва школьного за першій курсъ 1882 року.

— **(Дрôбнй вѣсти.)** Впр. митрополитъ повернувъ 14 (26) с. м. зъ Перегиньска а еп. Сильвестеръ 13 (25) с. м. зъ Словиты до Львова. — Въ Вѣдни умеръ сими днями гр. Рудольфъ Филипъ Стадіонъ, братъ померлого министра дѣлъ внутрѣшныхъ, Франца Стадіона. Филипъ Стадіонъ усунувся въ 1848 р. ôтъ политичного житя; передъ тымъ бувъ высланый яко цѣсарскій комисарь до Галичины, щобы боронити селянъ передъ шляхтою. Не успѣвши однакожь нѣчого порадити, уступивъ мѣсце свому братови, Францови Стадіонови, котрый мавъ бôльше щастье въ Галичинѣ. — Рада мѣста Бродôвъ надала обывательство гонорове бродскому старостѣ, гр. В. Руссоцкому. — Атентатора на королеву англійску Макъ-Лина узнали лѣкарѣ божевôльнымъ; ôтдано его до дому божевôльныхъ. — Похоронъ Дарвина ôтбувся дня 20 л. цвѣтня въ опатствѣ вестминстерскôмъ при численнôй участи знаменитостей науковыхъ и урядовыхъ. — Гр. Таффе выѣхавъ 27 с. м. зъ Вѣдня до Опавы на похоронъ намѣстника шлезкого, бар. Суммера.

— **Прекрасный 5 стôпъ великій образъ Богоматери,** въ богатихъ золоченыхъ рамахъ, малёваный нашимъ артистомъ К. Н. Устыяновичемъ въ зреформованôмъ греческôмъ стилю, можна дешево набути. Препоручаемъ его П. Т. рускôй публицѣ. Близша вѣдомôсть въ друкарнѣ имени Шевченка (ул. академична, ч. 8).

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Душпастырскй посады получили оо.; 1) Константинъ Константиновичь, новопоставленый пресвитеръ, одержавъ завѣдательство парохіи въ Новици, дек. бѣцкого; 2) Атанасій Котисъ, новопоставленый пресвитеръ, одержавъ сотрудництво приватне въ Галовци, дек. жукотыньского; 3) Іоанъ Созаньскій, новопоставленый пресвитеръ, одержавъ самостôйне сотрудництво въ Яблоници рускôй, дек. бѣрецкого; 4) Василій Скобельскій, новопоставленый пресвитеръ, дôставъ парохіяльне сотрудництво въ Дорожовѣ, дек. мокраньского; 5) Іоанъ Рыбачевскій, завѣдатель парохіи въ Плазовѣ, дек. любачѣвского, одержавъ сотрудництво приватне въ Жаналовѣ, дек. олешицкого; 6) Михаилъ Жарскій, приватный сотрудникъ въ Смерековѣ, дек. жовкôвского, одержавъ приватне сотрудництво въ Медицѣ, дек. перемыского.

Личный додатокъ по 100 зр. на три лѣта зъ фонду религійного получили оо.: 1) Антоній Гелитовичь, парохъ въ Чуквѣ, дек. самбôрского; 2) Петръ Кошалкевичь, капелянъ въ Трусканци, дек. дрогобыцкого; 3) Иларій Подолиньскій, парохъ въ Крукеничахъ, дек. мостиского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Тôлько що вышла зъ печати 66-та зъ ряду а 2-га за рôкъ 1882-гій книжочка популярна товариства „Просвѣты“ пôдъ заголовкомъ **„Рогата худоба“. Написавъ Іосифъ Барвѣньскій.** Книжка обôймая 109 сторôнъ малои ôсѣмки и мѣститъ 18 образкôвъ, дуже майстерскои роботы, представляючихъ виды рôжного рода худобы. Не входячи въ близшій розглядъ найновѣйшои книжочки „Просвѣтнои“, скажемъ лишь въ загалѣ, що она безперечно належитъ до найлучшихъ и найкористнѣйшихъ выдавъ товариства. О тôмъ посвѣдчитъ само наведенье роздѣлôвъ: I. Про постать и будову тѣла рогатои худобы: II. О розплодѣ рогатои худобы; III. О кормленю рогатои худобы; IV. Що належитъ до здоровля рогатои худобы; V. Порадникъ лѣкарскій и въ додатку: Про набѣлъ. — Товариство „Просвѣта“ розсылає сими днями тую книжочку своимъ членамъ. Звертаемъ на тое увагу ВП. членôвъ „Просвѣты“, особливожь селянъ, щобы, если не одержатъ книжочки, удались до товариства съ неоплаченою рекламаціею. Адреса „Просвѣты“: ул. Краковска, ч. 14.

— **Домовый промыслъ рускій.** Въ Косовѣ забрала смерть Бахминьского, Русина великихъ здôбностей и широкои славы, чоловѣка, котрого некрольоги появляются навѣть въ заграничныхъ часописяхъ. Бувъ то чоловѣкъ селяньского роду, безъ высшого образованя, косôвскій гуцулъ, котрый черезъ цѣле житье не бувъ нѣколи дальше, якъ въ Коломыѣ. Выроблявъ ôнъ яко самоукъ-гончарь горшки, збанки, миски и инше начинье, але тое, що зъ его рукъ выходило, не було простымъ черепомъ, але дѣломъ вартости артистичнои; люде образованй, способнй оцѣнити вартôсть продуктôвъ церамики, почали дѣло рукъ его оглядати и подивляти, бо все що выходило зъ его варстату, було оригинальне и чудно красне. Чудували всѣхъ его мальовила своею нѣжною простотою и наивностею, и займали въ высокôмъ степени выконаньемъ, фантазіею и кольоритомъ; — почали о тôмъ говорити, купувати, говорено о талантѣ, говорено навѣть о геніяльности, ажь ктось купивъ у косôвского гончаря пару глиняныхъ лѣхтарѣвъ, завѣзъ до Парижа, казавъ осадити въ бронзъ и пôсля париского взору почали появлятися въ паньскихъ дворахъ въ Галичинѣ бронзовй канделябры на косôвскихъ глиняныхъ лѣхтаряхъ. Одинъ зъ архикнязѣвъ будучи въ Галичинѣ, побачивъ ихъ, купивъ и собѣ пару, а артистъ набувъ черезъ тое широку славу и маетокъ, бо его выробы почали скоро и дуже дорожѣти и дôйшли до цѣны нечуваной. До Косова ѣздили ученй и цѣкавй мовь на богомôлье, щобы оглянути варстатъ Бахминьского; всѣ переконалися, що то бувъ чоловѣкъ простый, котрый не мавъ анѣ понятя навѣть о головныхъ засадахъ рисунку и мальованя, котрый не бачивъ черезъ цѣле свое житье жадныхъ взорôвъ, кромѣ звычайныхъ выробôвъ гончарскихъ. Ôнъ лѣпивъ пôсля власнои фантазіи, рисувавъ на глинѣ цвяхомъ, краски напускавъ пôсля власного помыслу, уживаючи завсѣгды матеріялôвъ найпростѣйшихъ, потôмъ выпалявъ тое такожь на свôй способъ, надаючи своимъ выробамъ поливу такъ нѣжну, ясну и прозôрну, що уже заслугувала на назву емаліи. Якъ до того прійшовъ? пыталися его, та не одержували яснои ôтповѣди. Нѣкто ему нѣчого не показувавъ, нѣчого не говоривъ ему, що на тôмъ поли суть уже плоды — ба и первовзоры красного: прійшовъ ôнъ до того самъ зъ себе, а на пытаня ôтповѣдавъ завсѣгды въ одинъ способъ: „Бôгъ менѣ тое давъ.“ Уже тогды ставъ ôнъ думнымъ, почувъ ôнъ въ собѣ задоволенье, яке артистъ має зъ дѣлъ своихъ, — але направленье фантазіи и способъ твореня не змѣнилися. Мотивомъ до окрашеня выробôвъ своихъ були у него найчастѣйше цвѣты, особливо листье, часомъ якась звѣрина, птахъ, хрущь. Пляну не робивъ нѣколи на передъ: до роботы заберався весело, звычайно съ короткою гуцульскою люльочкою въ устахъ, а коли прикладавъ свôй цвяхъ до глины, надумувався, що робити, и розмовлявъ голосно зъ своими думками: „Що то таке буде?“ Зачинавъ щось, и наразъ приходила ему нова гадка, якесь звѣрятко — чи птахъ перемѣнялися мигомъ ока въ фантастичну китицю, котра розвивала листье у галузки, а зъ того выроблювалися арабески и путалися въ наивну и просту путанину, котра очи къ собѣ рвала.

Казали, що Бахминьского зôпсувала слава, що збудилася въ нѣмъ захланнôсть и що почавъ бувъ ставляти що разъ высшй цѣны на свои выробы. Але чи не могла то бути пыха артиста, котра въ такій способъ объявлялася? Щось мои выробы варта, коли люде даютъ за нихъ такй грошѣ? — пытався ôнъ може самого себе. Дивна рѣчь, що нѣколи не бажавъ небôщикъ оглядати красній первовзоры штуки гончарскои. Его слава пôшла въ ширшй свѣтъ, коли директоръ львôвского промыслового музея п. Л. Вербицкій розпочавъ въ третôмъ зошитѣ выдаваныхъ имъ: „Wzory przemysłu domowego“ помѣщувати найкрасшй оказы выробôвъ Бахминьского, котрый вже доступивъ бувъ многихъ почестей, бо кромѣ похвального листу, одержаного насамперед на львôвскôй выстави, кромѣ того, що богато его выробôвъ закуплено для музея, доживъ бувъ еще высшого тріюмфу: на етнографичнôй выстави въ Коломыѣ оглядавъ въ р. 1881 самъ дѣдъ его выробы и занявся бувъ ними, а потôмъ выразивъ ему узнанье и похвалу и заохочувавъ до дальшои працѣ.

Смерть заскочила того славного артиста-самоука пôдъ конець тамтого мѣсяця. Ôнъ забравъ съ собою до гробу таемницю своеи чудноеи поливы и не научивъ своеи штуки нѣкого, хоть его о тое просили и молили найблизшй своики; и хотѣвъ нѣчого сказати, лише повторавъ якъ давнѣйше: „Бôгъ менѣ тое давъ.“ Годѣ ôтгадати, для чого не хотѣвъ нѣкому удѣлити ману своего натхненя, чи зъ заздрости, чи для якого забобону. Въ кождôмъ случаю цѣкаве то и незвычайне було се житье того самородного таланту, а може и генія. И житье его, и таемница такъ краснои поливы, зôйшли зъ свѣта, и одно и друге творитъ мовьбы якійсь середновѣчный перекажъ... Зъявище тое наводитъ на гадку слова римского поета: Spiritus flat, ubi vult.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Станъ засѣвôвъ въ всхôдной Галичинѣ** (*пôсля справозданя товариства господарского.*) Довго тревавша студень въ першôй половинѣ цвѣтня некористный мала вплывъ на озимину, котра въ загалѣ добре выйшла зъ пôдъ снѣгу, але въ наслѣдство посухи и студени въ многихъ околицяхъ вже теперь сильно зрѣдла, но всежь не такъ еще дуже, щобы при теплыхъ дощахъ маевыхъ не могла еще ôтжити и буйно зродити. Студень доходила ôтъ 4 до 5° R. Теперь всюда побоюются посухи. Господарѣ выжидаютъ дощу, щобы поправивъ озимину особливо пôзнѣйшу, котра значно бôльше потерпѣла, нѣжь вчасна. До 12-го цвѣтня зрôстъ всеи ростинности бувъ здержаный зъ причины снѣгу, морозныхъ вѣтрôвъ и посухи. Пшениця задля того всюда бôльше менше утерпѣла. На Подôлю, въ Тернопольскôмъ и Збараскôмъ, такожь пôдъ Золочевомъ, коло Бучача, Пôдгаець, Роздолу и Войнилова, въ Перемыскôмъ коло Судовои Вишнѣ пшениця, мимо непріязныхъ вплывôвъ воздуха, хороша. Жито черезъ посуху такожь сильно заострилося, особливо на грунтахъ пѣсковатыхъ. Дуже добрй суть жита въ гдекотрыхъ околицяхъ въ Золочôвскôмъ, пôдъ Войниловомъ, коло Бжозова, Устрикъ долѣшныхъ и въ Самбôрщинѣ. Въ прочихъ околицяхъ жита потерпѣли, однакъ теплй дощѣ можутъ еще зло направити. Зъ пôдъ Бôбрки доносятъ, що мыши зачинаютъ тамъ шкоду чинити въ озиминѣ. Ярины всюда вже засѣянй, але задля посухи сходятъ помалу. Ячмена въ многихъ мѣсцяхъ ледви почали кôлчитися. Въ Золочѣвскôмъ коло Княжа и пôдъ Бродами ранй ячмена вымерзли а пôзнй не посходили. На Подôлю зимка пшениця починаютъ сходити. Тôлько въ гдекотрыхъ околицяхъ пôдгôрныхъ, якъ Бѣрча, Делятынъ, озимину еще не позасѣвали. Овесъ вже всюда зошелъ; пôзнй бесы лѣниво сходятъ. Хороши выглядаютъ бесы въ Жовквщинѣ; найгôрше въ околицяхъ Борщѣвскôмъ и Коломыйскôмъ и въ околици Городенки. Впрочѣмъ о урожаю бесы нѣчого не можна вѣщувати. — Горохъ разнежовке; пôзный ледно зачинає кôлчитися. Рѣдко посходивъ горохъ въ Коломыйскôмъ, Борщѣвскôмъ и Городеньскôмъ. — Бôбъ, бобикъ и инша всюда сходятъ гарно. — Барболѣ въ бôльшои части вже посаджені; рѣдко где зачинаютъ сходити. — Конюшина всюды хороша, особливо въ околицяхъ Сѣнявы, Куликова, Судовои Вишни, Старого Мѣста, Туры и пôдъ Галичемъ. Посуха пошкодила конюшинѣ найбôльше въ повѣтахъ Гусятинскôмъ и Цѣшанôвскôмъ, коло Бѣрча и Дзвинячи надъ Серетомъ, а морозъ и студень зашкодили конюшинѣ въ околици Делятына. Рѣпакъ особливо добрый въ Пôдгаецкôмъ; добрый коло Бóбрки, Сѣнявы, въ Калускôмъ и коло Роздолу; мѣрный въ Збараскôмъ и на Подôлю.

— **Банкъ „Славія“.** *Дѣятельность и грошева фреквенція за мѣсяць жовтень, листопадъ и грудень 1881.* Въ протягу того часу зключено въ всѣхъ секціяхъ убезпеченъ (I—IV) на житье и протягу шкодѣ огневôй новыхъ убезпеченъ разомъ 12.8[illegible] на капиталъ зр. 17,090.518, зъ котрыхъ премиа и побôчнй належитости выносятъ 441.350.4[illegible] Вынагороджень за шкоды выплачено въ тôмъ періодѣ въ всѣхъ секціяхъ 284.819.5 зр. Въ протягу тыхъ трехъ мѣсяцѣвъ вложено до касъ задатковыхъ 256.046.31 зр. и пожичено на гипотеки 686.070.39 зр. Грошева фреквенція въ центральнôй касѣ за мѣсяць жовтень, листопадъ и грудень 1881: приходъ 1,361.751.72 зр., розходъ 1,306.537.90 зр. Пожарными сикавками обдарено три громады въ Чехахъ. Отъ 1 сѣчня до кінца грудня 1881 заключено въ всѣхъ секціяхъ новыхъ убезпеченъ 69.689 на капиталъ 76,178.043.[illegible] за премію и побôчнй належитости 1,754.56[illegible] зр., и выплачено въ протягу того часу вынагороджень за понесенй страты въ всѣхъ секціяхъ 814.043.55 зр. Автономичне товариство для убезпеченъ доходôвъ и пенсій для хлѣборобôвъ, ремесникôвъ, урядникôвъ и т. п. тѣшится що разъ бôльшимъ взятьемъ у публики, и чимъ разъ бôльше проникає тою мыслею, а важнôсть того рода убезпеченя есть узнаною въ всѣхъ верствахъ соспôльности. Найлѣпшій довôдъ того есть зваст членôвъ того товариства; зголосилося бо до кінца грудня 1881 вже 619 членôвъ, субскрибовані вкладки досягали 422.408.52, а убезпеченй доходы и пенсіи 104.543.51 зр.

Пенсійный звязокъ заступникôвъ числивъ до 31 грудня 1881. 3494 участникôвъ и фондъ пенсійный досягнувъ высокости 23.096.31 зр.

☛ Съ симъ числомъ розсылаемъ Вп. предплатникамъ „Библіот. найзн. повѣстій“ 20 и 21 аркушь повѣсти Едварда „Стефанъ Лаврентій“ зъ англійского и послѣдный листъ арк. повѣсти „Любовь убогого молодця“ Октава Фейлета вразъ съ окладкою.

ВСѢ РОДЫ

Водъ минеральныхъ

поручає

КАРОЛЬ КЛИМОВИЧЬ

во Львовѣ

улиця валова ч. 11.

(2—5)

70 пнѣвъ пасѣки

на продажь!

Пасѣка дуже добре выведена зъ зимы, складаеся зъ самыхъ дзержонôвъ. Продаеся вразъ съ уліями або безъ уліѣвъ по дуже приступнôй цѣнѣ.

Близшу вѣдомôсть можна засягнути въ admin. „Дѣла“. (2 3)

„МЕРТВЙ ДУШѢ“,

повѣсть Миколая Гоголя съ портретомъ автора и „Словомъ ôтъ Выдавництва“ (278 сторôнъ великои 8 ки).

Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй.

Водъ минеральныхъ

всякй роды свѣжо наспѣли до головного складу

Виктора Гольдбавма

во Львовѣ,

улиця Кароля-Людвика ч. 29. Дôмъ переходный до улицъ Рейтана ч. 8.

Закладъ огородничій

НИКОЛАЯ ВОЛИНЬСКОГО

во Львовѣ, улиця Садôвнича, ч. 13

поручає якъ найлучше насѣнье:

Бураковъ пастôвныхъ великаньскихъ, жовтыхъ або червоныхъ, по 1 зр. кильограмъ.

Люцерны французкои-первостепенной, длючи 5 покосôвъ на рôкъ, по 1 зр. 30 кр. за кильограмъ.

Райграсу волоского, вельми тревалого на зиму по 60 кр. за кильограмъ.

Конюшины было цвѣтнои по 1 зр. 20 кр. за кильограмъ.

Еспарзеты по 40 кр. за кильограмъ.

Мѣшанки травъ на мокру або суху землю по 1 зр. за кильограмъ. (1—2)

Выйшла власне зъ друку брошура

пôдъ заголовкомъ:

Uzdrowiska

nad

MORZEM PÓŁNOCNEM

oraz

PORADNIK

dla

leczących się kąpielami w ogóle.

(D-ra W. JASIŃSKIEGO.)

Порадникъ той мѣститъ: (3—3)

О воздусѣ надъ моремъ Пôвнôчнымъ. — Хоробы, въ котрыхъ купелѣ надъ моремъ Пôвнôчнымъ особливо помагаютъ. — О лѣченю **золзъ.** — О надморскихъ закладахъ для скрофулячныхъ.— О лѣченю **сухотъ** — Воды минеральнй. — Жентиця. — Санаторія. — Климатъ пôвнôчно-морскій. — О купеляхъ морскихъ. — О купеляхъ рѣчныхъ. — О уживаню и дѣланю купелей студеныхъ въ загалѣ. — Купелѣ студенй въ лазни **римскôй.** — Купелѣ студенй въ лазни звычайнôй. — О купеляхъ пôвнôчно-морскихъ въ особенности. — О купеляхъ надбалтійскихъ. — Подорожь. — Кошта.

Цѣна примѣрника 50 крейцарѣвъ.

Набути можна: въ друкарни панѣ Анны Вайдовичевои, Ринокъ, ч. 9, во Львовѣ.

Выдавець и отвѣчальный редакторъ: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского